

SZŰCS MÓNIKA

Kinek a darabja?

■ A FALUNK ROSSZA ■

Izgalmas társulati munka eredményének ígérkezett Márta István első rendezése az Új Színházban. A színlapon a következő olvasható: „Tóth Ede népszínművének 1965-ös, Thália színházi változatát továbbgördítette Vörös Róbert és az Új Színház társulata 2001-ben.” Ez a megfogalmazás eredeti színpadi művet ígér, melyet a rendező, a dramaturg és a színészek közös munkával alkottak meg a próbák során – eljátszva a hajdan oly népszerű népszínmű helyzeteivel, figuráival, nyelvvel. Ám az előadás rácsófol erre a várakozásra. Az Új Színház bemutatójának voltaképeni szerzője nem Tóth Ede és nem is a társulat, hanem ama bizonyos 1965-ös „változat” (valójában egy új darab) írója: Örkény István. Mindaz, amit a rendező és munkatársai ehhez az Örkényműhöz hozzátesznek, csupán színesíti, de alapvetően nem alkotja újra azt.

Az Örkény-darab egy előadás ironikus demonstrációja, melyben a rendező mint konferanszié kommentárokat fűz, kérdéseket intéz a népszínmű megidézett jeleneteihez. A megmutatás célja annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy miről szólhat, egyáltalán érdekes lehet-e kora közönsége számára még *A falu rossza*. Márta István rendezése ezt a nézőknek szóló demonstrációt kvázi-színházi próbahelyzetté változtatja, melyben egy felkészületlen, kétségbeesett, hebehurgya rendező (Vass György) próbálja – egyre reménytelenebbül – összeeszkabálni az előadást. Tehetetlen vergődését növekvő szkepszissel, de végeredményben beletörődéssel asszisztálják végig a színészek. Időnként fel-felhorgadnak ugyan, hogy tulajdonképpen nincs mit játszaniuk, fogalmuk sincs róla, mit keresnek a darabban (mint például Rebi néni – Falvy Klári –, aki mondja: „kár”, vagy Gonosz Pista – Galkó Balázs –, aki lopós is), de aztán lecsendesedve tovább teszik a dolgukat, nem lázadnak. Az Új Színház tapasztaltabb művészei halatlanul sokszínűen (és igen mulatságosan) tudják hozni ezt az egykedvű beletörődést. Takács Katalin (Finum Rózsi, a falu cemenDéje) néma szemrehányással a szemében, mégis megadóan jelenik meg újra és újra a színen a rendező sürgető szolítására. Egész lénye ennek a méltatlan helyzetnek az abszurditását sugározza. Ha elfeledkezik magáról, Ljubov Andrejevna búcsúszavait kezdi el mondani a *Cseresznyéskert*ből. Derzsi János (Göndör Sándor, a falu rossza) engedelmesen gajdolja minden belépésekor: „Én vagyok a falu rossza egyedül...”, majd a legváratlanabb pillanatokban elüvölti magát: „Hej, Bátki Tercsi, Bátki Tercsi!”, s közben tanácstalanul sandít a rendezőre, vajon hogyan tovább... (Hogy akkor miért nem Csehovot próbálnak – ahogy tették az előadás nyitó képében –, ha ennyire senkinek semmi nem jut az eszébe Tóth Ede vitatható nemzeti klasszikusáról? Erre egyszerű válasza van a verejtékező rendezőnek: erre kapott pénzt a színház a Milenaris Programirodától.)

Az előadás alaphelyzete – a színházi próba – kínálja a különböző színészi fogalmazásmódokkal, színházi stílusokkal való játék lehetőségét. Márta István rendezése kísérletet is tesz erre, de azok a színházi konvenciók, melyeknek szatirikusan elrajzolt képe megjelenik az előadásban, olyannyira elavultak, hogy minden

Botos Éva (Feledi Boris) és Derzsi János (Göndör Sándor)

túlzás nélkül is ironikusnak hatnának. Népies handabandázást villanásnyi operaparódia követ, majd a magyar nóta fordul operettbe. A játékötletek egy része (tempóváltás, halandzsaszöveg) színészi alapyakorlat, és a játékok természetesen lehangoló profizmussal be is mutatják őket. Ám sok jelenetnél az volt az érzésem, mintha a színészek már-már elszabaduló játékkedvét újra és újra láthatatlan gyeplő rántaná vissza. A színház nem fenéig játékték! – sugallja az előadás hosszadalmas, ügyetlenül szcenírozott epilógusa is. A (*Csárdáskirálynő*ből kölcsönzött) finálé után színen maradó szereplők állóképbe dermednek, és komoly arccal hallgatják végig Presser dalát a színházról, majd a hátulról megvilágított gomolygó füstben lassan, egyenként eltűnnek.

A FALUNK ROSSZA (Új Színház)

Tóth Ede népszínművének 2001-es változata.

DÍSZLET: Kovács Yvette. **JELMEZ:** Kovalcsik Anikó. **DRAMATURG:** Lőkös Ildikó. **KOREOGRÁFUS:** Kadala Petra. **ZENE:** Burget Péter, Vajda Gergely. **RENDEZŐ:** Márta István.

SZEREPLŐK: Vass György, Derzsi János, Takács Katalin, Galkó Balázs, Hunyadkúrti István m. v., Almási Sándor, Kecskés Karina, Botos Éva, Falvy Klári m. v., Rajkó Balázs, Takács Nóra Diána, Toepler Zoltán m. v., Gáspár Anna, Boldizsár Tünde, Szilágyi Katalin, Dózsa Gergely. **ZENÉSZEK:** Ács Péter, Balogh József, Benke Imre, Farkas Rózsa, Lukács Miklós, Nemessányi Éva, Nagy Árpád.